

När slutar X att vara teknik?

Vem tar nu upp Book-it eller Libra i sin CV?

Kalle Laajala

Jag baxade fram och tillbaka några gulnade årgångar av Korrespondenzblatt des Allgemeinen Deutschen Gewerkschaftsbundes och genom artiklarna, från Weimarrepubliken, kom ordet biblioteksteknik emot mig – i frakturstil. 1922 kunde man nämligen i några av biblioteks- och litteraturbilagorna följa artikelserien ”Bibliothekstechnik im Gewerkschaftsdienst”.

Med skoltyskan i bakhuvudet trasslade jag mig genom texten och ögonen anpassade sig snart till frakturstilens k och s och andra underliga bokstäver. Artikelserien var en grundläggande genomgång av hur man in- och upprättar, ordnar och driver ett fackföreningsbibliotek. En ”best practices” eller lathund skulle man kanske säga idag.

Det stod klart att biblioteksteknik här var lika många delar metod som teknologi. Hur man bäst inreder lokalen: lämpliga dimensioner på hyllor och ställ. Hur man bäst ordnar materialet: Dewey decimalsystem eller ett naturligt-logiskt dito? Vidare hur man införskaffar böcker, vad som bör ingå i ett fackföreningsbibliotek, rekommenderade katalogkort och olika uppställningsprinciper. Några ord också om ”die Persönlichkeit des Bibliothekars”.

I samma veva bläddrade jag i The Public Library : a people's university (1938) av Alvin Johnson. En snygg liten bok med luftig typografi, del av en amerikansk serie om vuxnas lärande. Tekniken stod inte i fokus men i uppräkningslistan av goda exempel kunde man ana vad som kändes nytt och fräscht i biblioteken då. Öppna hyllor. Personliga läsrådgivare i informella miljöer. Boklistor, kanske mångfaldigade på mimeograf, en tidig slags kopiator.

När man idag gör en sökning på ämnesordet Biblioteksteknik i Libris och spanar in träfflistans nyare titlar är där mycket digitalt, elektroniskt och webbknutet. Somliga titlar av mer allmän karaktär.

Library of Congress' motsvarande subject heading heter Technical services (Libraries).

Allt som uppfanns efter din födelse

Men när blir något teknik eller teknologi (ja, jag slänger mig med begreppen ganska synonymt här)? Eller ännu hellre: när upphör något att vara det? Är det när tillräckligt många använder produkten/tjänsten? När

den förenklats såpass att även icke-expert kan använda den?

Alan Kay, amerikansk forskare och pionjär inom datorer och programmering, ska ha sagt att ”teknologi är allt som uppfanns efter din födelse.” Att definitionen snarast är en subjektiv fråga, beroende av din tids nymodigheter. Det som var teknologi för din mormor är skapmat för dig, ungefär.

Jag har inte lyckats spåra i vilket exakt sammanhang Kay sa det, men citatet valsar runt på webben och refereras till när ämnet kommer på tal. Andra har justerat och byggt vidare. En Danny Hillis, verksam inom samma gebit som Kay, ska kort och gott

ha sagt att ”teknologi är allt som ännu inte fungerar”.

Författaren Douglas Adams (Liftarens guide till galaxen m fl) bidrog med en filosofisk-komisk trepunktslista när han i en välskrivna artikel i The Sunday Times 1999 förklarade varför Internet inte var något att vara skraj för. Han menade (här med min översättning) att vi människor funkar på detta vis:

1. Allt som redan finns i världen när du föds är normalt;
2. allt som uppfinns mellan din födelse och din trettioårsdag är otroligt spännande och kreativt och med lite tur kan du göra en karriär på det;
3. allt som uppfinns efter du fyllt trettio är emot tingens naturliga ordning och början på slutet på civilisationen sådan vi känner den, tills det uppfunna funnits i cirka tio år då det sakteliga visar sig vara ganska okej ändå.

Hela artikeln, ”How to Stop Worrying and Learn to Love the Internet”, finns givetvis att läsa på webben: <<http://www.douglasadams.com/dna/19990901-00-a.html>>.

Mobiliseringen av böcker

E-post, officepaket, OPAC och streckodsläsare är grejor vars teknikstatus förmodligen börjat blekna för bibliotekarier, medan API, RFID och RSS är exempel på nyare begrepp som fortfarande kan kännas

krångliga eller rentav är obekanta.

Om teknikgränsen är en gräns som sveper framåt i tiden, rör den sig antagligen ryckvis. Ett sådant ryck har inträffat när ingen bibliotekarie längre i sitt CV tar upp BOOK-IT, LIBRA eller andra bibliotekssystem under rubriken datorkunskaper, eftersom systemen då kommit att betraktas som ett av många självklara verktyg i yrket, inte något som i första hand har med en maskin att göra, något separat. Det är min gissning.

Författaren till den tyska artikelserien som jag inledde med förklarade att biblioteksteknik i grund och botten handlar om mobiliseringen av böcker (”Mobilmachung der Bücher”). Ur den aspekten har kanske inte så mycket förändrats sedan tjugotalet, för det är väl vad biblioteken fortfarande pysslar med? Med prefixet mobil- kanske mer aktuellt än någonsin.

